

né puto, s. 133). Aj keď postreh pochádza z kníh, neuberá mu to na pôvode – je ňou skúsenosť, nie právny predpis.

V obdobnom zmysle je vynikajúce, že autorský kolektív poukazuje aj na problémy spájania výkonu profesie vysokoškolského učiteľa a napríklad advokáta či asistenta na Ústavnom súde (s. 151 učebnice) a pracuje s otázkou, ktorou sa reálne trápia niektorí študenti a študentky práva a juniorskí právnici a právničky: môže byť právnik, konkrétne advokát, dobrým človekom? (s. 208 a nasl.).

Obsahovo je teda text tým, čo možno rozumne od učebnice pre predmety formátované na riešenie etickým dilem očakávať, bez takpovediac vaty a s vyváženým rytmom. Prácu tímu autorov a autorky treba veľmi oceniť.

Hoci sa učebnice podceňujú, ako žáner majú spôsobilosť ovplyvniť právne myslenie a sebauchopenie celej generácie právnikov a právničiek. Preto je dôležitosť ich kvality, hodnotového nastavenia, či spôsob, akými kalibrujú myslenie, vo všeobecnosti spoločensky vyššia, než význam hoc aj karentovaného článku. Učebnica od V. Dohnala, T. Friedela, M. Haplu, J. Kobera, J. Stehlíkovej a M. Tomoszeka podľa môjho názoru zohrá veľmi pozitívnu úlohu vo vzdelávaní nastupujúcej právnickej generácie. Je vynikajúcim textom šitým na mieru pre študentky a študentov. Nerobí akademickú exhibíciu, ale slúži. Robí to, čo má.

Lucia Berdisová*

* Mgr. Lucia Berdisová PhD., LL.M., Ústav štátu a práva SAV, v.v.i., Bratislava.

GREGOR, M. Historiografia rímskeho práva na Slovensku: Príbeh štyroch profesorov. Praha : Leges, 2021, 363 s. ISBN 978-80-7502-485-5

Vekom stále mladý, avšak v tvorbe mimoriadne plodný a už pomerne skúsený autor Martin Gregor (za zmienku rozhodne stojí najmä jeho monografia z roku 2018 Rímsky štát a právo za vlády cisára Augusta, či monografia z roku 2021 Karol Plank dielo a doba) pripravil vo svojej ostatnej publikácii obsiahlu sondu do vývoja výučby a vedeckého bádania rímskeho práva na Slovensku. Autor si zvolil cestu chronologického bádania, a to na podklade príbehov štyroch profesorov, ktorí v priebehu dekád pôsobili na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Hoci je téma nepochybne zaujímavá, v podstate budí u čitateľa rešpekt, pretože sa v nej dá poľahky sklznúť do životopisného sumáru bez dodatočnej vedeckej pridanej hodnoty alebo pre odbornú publikáciu nevyhnutnej zaujímavosti. Hneď na úvod treba skonštatovať, že už po prvých desiatkach strán sa autorovi podarilo obe uvedené nástrahy úspešne eli-

minovať. Monografia si počas celej svojej šírky zachováva vysoko nastavenú úroveň práce s literárnymi zdrojmi, pričom autor preukázal pozoruhodnú prácu s archívnymi prameňmi. Publikáciu oživuje pútavý pisateľský štýl, pričom autor sa nevyhýba ani použitiu „akademického“ humoru a za zmienku stoja aj osobné svedectvá zozbierané autorom.

Základ členenia monografie tvoria štyri kapitoly, pričom každá z nich je venovaná jednému profesorovi, ktorý aspoň istú časť svojej akademickej dráhy spojil s Univerzitou Komenského v Bratislave. Keďže je publikácia organizovaná chronologicky, logicky začína s analýzou diela a odkazu Otakara Sommera, teda osobnosti, ktorá stála pri zrode bratislavskej právnickej fakulty. Autor recenzie považuje túto časť za historicky najzaujímavejšiu, keďže monitoruje už o čosi vzdialenejšie obdobie budovania univerzity a etablovanie štúdia rímskeho práva v slovenských podmienkach. Kni-

ha pokračuje kapitolou venovanou jeho nasledovníkovi Miroslavovi Boháčkovi, ktorý v Bratislave pôsobil necelých šesť rokov, avšak do vývoja právnej vedy sa zapísal nespochybniteľným spôsobom. Zvyšné dve kapitoly pojednávajú už o najvýznamnejších slovenských romanistoch – Karolovi Rebrovi a jeho žiakovi Petrovi Blahovi.

Jednotlivé kapitoly sú si rozpracovaním rovnocenné, s výnimkou časti publikácie venovanej Miroslavovi Boháčkovi. Čitateľ môže mať pocit, že odkazu Boháčkovho pôsobenia v Bratislave mohlo byť venované o čosi viac priestoru, avšak s ohľadom na dĺžku jeho zotrvania na Slovensku je pochopiteľné, že mu bol aj v monografii venovaný menší priestor.

Je nepopierateľné, že autorovi sa týmto vedeckým počínom podarilo prispieť k rozvoju historiografie na Slovensku hneď niekoľkými spôsobmi. Z autorovho pohľadu je však azda najzásadnejší prínos monografie v tom, ako preukazuje spletité cesty rozvoja slovenskej právnej vedy, zvlášť právnej romanistiky. Čitateľa oboznamuje s neľahkými obdobiami začiatkov štúdia práva v rodiacom sa Československu, kedy veda na Slovensku zápasila s nedostatkom personálneho, materiálneho i priestorového vybavenia. Len čo sa situácia stačila stabilizovať, zasiahla československé územie vojna a totalitné režimy, ktoré v mnohom neobli rozvoju rímskeho práva naklonené. Napriek týmto zdanlivo nepreklenuteľným problémom to boli práve osobnosti analyzovaných profesorov, ktoré dokázali v neľahkých podmienkach zachovať prekvapivo úctyhodnú kvalitu právnej romanistiky na Slovensku.

Každé rozhodnutie si však zákonite vypýta svoju daň a inak to nebolo ani v tomto prípade. S odstupom času sa dá na mnohé historické fakty a rozhodnutia vtedajších osobností hľadieť s rôznymi úsudkami. Vďaka autorovej

hĺbkovej práci s archívnymi zdrojmi sa nám vynárajú udalosti, historické zákutia a motivácie, ktoré prispievajú k objasneniu niektorých dobových súvislostí a inak ťažko pochopiteľných rozhodnutí. Vo svojej podstate je takýmto aspektom aj pestovanie rímskeho práva na území Československa v 20. storočí, ale tiež životné rozhodnutia velikánov slovenskej romanistiky. Tie azda najlepšie charakterizuje motivácia Petra Blaha zasvätiť svoj život skúmaniu rímskeho práva, pretože sa chcel čo najviac vyhnúť všadeprítomnej socialistickej vedeckej praxi.

Sú to práve drobnosti a takmer zabudnuté detaily, ktoré monografia vyťahuje z archívnych stránok na svetlo sveta, aby dodali publikácii ešte väčšiu pridanú hodnotu. Práve vďaka nim autor čitateľovi nepredkladá iba prehľadný sumár známych faktov, ale omnoho komplexnejší pohľad na vývoj výučby a bádania rímskeho práva v Bratislave počas 20. storočia.

Ako sa v práci ukáže už pomerne skoro, autor sa pri spracovaní životopisov musel popasovať nielen s úspechmi a pozitívami jednotlivých aktérov, ale aj s faktami, ktoré na nich nevrhajú pozitívne svetlo. V tomto smere veľmi vysoko hodnotím autorov prístup, keď sa takýmto skutočnostiam nevyhýba a nechýba ani jeho osobný vklad do problematiky. Napriek tomu neskláza do rýchlych hodnotiacich úsudkov, skôr naopak, súdom o skúmaných profesoroch sa snaží vyvarovať. Pri dosiahnutých úspechoch, naopak, napriek preukázateľnému rešpektu voči velikánom československej romanistiky nevolí ani neprimeraný chválospev. Publikácia si tak zachováva vedecký charakter, v ktorom autor vykresľuje udalosti s nadhľadom, avšak pri zachovaní celkového koncepčného pohľadu.

Ján Ivančík*

* Mgr. Ján Ivančík, PhD., Katedra rímskeho práva, kánonického a cirkevného práva, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.